

Desig, somni i oblit

SUSANNA RAFART

POESIA

Carles Duarte, *El centre del temps*.
Edicions 62 - Empúries.
Barcelona, 2003.

Desig, somni i oblit són les tres branques amb què es desplega l'arbre del temps en el darrer llibre de Carles Duarte. Com en una triada lul·liana, les tres branques tenen el seu creixement en les successives parts del recull. Llum, desig i somni ja eren temes constants de la seva poètica. I així ho assenyalava Ponç Pons en el pròleg a *Somni* (1997). En aquesta etapa, amb lleus matisacions, es pot parlar d'interessos semblants, només que a la intensitat de l'emoció personal s'hi afegeix el motiu de l'oblit. Es recupera l'amor passat –e la memòria dix que per lo remembrament puya l'aygua als hulls el cor s'enflama d'amor– des del quietisme de les imatges rebudes. En aquest sentit, la poesia de Duarte és deutora de l'impuls plàstic que ha rebut de les mirades a altres artistes. El treball conjunt i sovintejat amb pintors ha donat a la seva poesia una definició més clarament pictòrica. D'aquí que un dels millors poemes del llibre, *L'enyor de l'arbre*, sigui un himne a la llum i a la consciència que la seva mancança ens atorga. D'altra ban-

da, també la sintaxi s'usa amb voluntat de traç únic. En alguns textos de la primera part, fins i tot hi ha una claudicació de la mirada a favor de la ceguesa clarivident: "Deso els ulls a ponent". Obrir els ulls a la foscor o a la boira representa aleshores confrontar-se amb el temps ja plenament incorporat al jo líric o al seu jo en el mirall: "S'escampa la llum del dolor / endins de tu / cap al centre del temps".

Duarte juga sovint a la dualitat com a eix fonamental: llum-foscor, memòria-oblit, desig-absència. *El centre del temps* torna a explorar-la, amb pinzellades que funcionen com a variants: la ciutat, el temps, l'arbre. A uns pocs topònims i referents casuals cal afegir-hi el paisatge que Duarte convoca com a espai del somni. Un paisatge que retrocedeix fins a la infància i que enceta un lleuger canvi en la manera d'interpretar la ciutat.

La segona part, *Batecs*, reflecteix l'intent de l'ésser per salvar el combat amb l'última frontera, el blau o el silenci, expressat en la tercera secció, *Blau*. El jo intenta aquí una reconstrucció de la llum per il·luminar els mínims elements del desig. El millor Duarte s'expressa en els darrers versos: "La meva pell s'enfusta, / davallo pels senders de la memòria / i sé que el dia és fràgil". I el llibre acaba amb l'intent d'abraçar-se, també intencionalment, a la foscor.

Carles Duarte ha publicat el poemari 'El centre del temps'

FRANCESC MELCION

NARRATIVA

Pere Formiguera,
El temps del desconcert.
Barcanova. Barcelona, 2003.

Els anys 50 i 60 del segle passat vistos per quatre nens des del curs en què acaben la primària i al llarg dels quatre cursos d'institut, aquest és el plantejament de Formiguera. Cada un dels tres primers capítols està dedicat a un dels nens (Jordi, Andreu, Ignasi), que encara no es coneixen entre ells; el quart nen (Blai) no té capítol propi, ens és presentat dins del capítol de l'Ignasi. En cada capítol es presenten les circumstàncies familiars de cada nen, que semblen dissenyades expressament per il·lustrar diferents possibilitats d'infància; per exemple: un dels nens té pare i mare, un altre només té mare (és viuda), un altre no té ni pare ni mare (han mort en accident); mentre que un dels nens pateix un ensenyament rigid en una escola religiosa, un altre va a una escola criptocatalanista (i després serà minyó escolta), etc. Després, els quatre nens coincideixen al mateix institut i es fan amics, i vénen quatre capítols més, un per cada curs de batxillerat. L'estructura de la novel·la és de calaixos ben endreçats en cada un dels quals l'autor ha posat el material que ha trobat que hi tocava. En les sis línies que Formiguera

posa per encapçalar el llibre, ja avisa que "les anècdotes més importants que s'hi expliquen són extretes de la realitat", però que "els personatges i les situacions a les quals es veuen sotmesos

són del tot imaginaris". Ara bé, aquestes "anècdotes extretes de la realitat", com que no apareixen en unes memòries sinó en una novel·la, quedaran justificades només en la mesura que

s'integrin de debò en la novel·la, és a dir, en la mesura que un lector que no hagués vist la mà de fotos i els reportatges de l'època franquista que hem vist tots les trobés elements plausibles d'una novel·la. El que hi ha és que la part de *realitat*, de vegades tan coneguda i repetida que ja sembla ficció (els càstigs per parlar català o l'integrisme catòlic), no pot dissimular que els personatges, al marge de la mirada perplexa (el *desconcert* del títol) que projecten sobre els adults, estiguin tot just apuntats.

Postals en sèpia

CARLES MIRÓ

Rafael Escobar, *El camí de les bardisses*.
Pagès Editors. Lleida, 2003.

El camí de les bardisses, un camí de carro que, als anys 50, portava al riu (el Túria), ara és un lloc desolat. El riu que havia sigut frontera natural entre l'horta i el secà ara és el punt d'"intercanvi de complicitats entre polígon legal a un costat i trepa d'indústries clandestines o fora d'ordenació en l'altre". Així el veu l'autor en l'epíleg, i per això és que ha adoptat la "solució estèril" d'escriure aquest llibre, gran part del qual l'ocupa l'evocació del poble de la seva infància –quan el camí de les bardisses encara era un fet–. El poble és descrit morosament, amb tots els petits fets i les persones que s'han quedat a la memòria de l'autor (el capellà, el metge, els municipals, el lladre que van veure passar un dia emmanillat...). Aquest fresc, saludablement prosaic, sense un excés d'idealització, es trenca en l'última part del llibre (*Quan tot començà a canviar*): l'estampa rural va deixant pas a una realitat suburbana, que arrasa, en poc més de deu anys, la manera anterior de viure, la llengua i el paisatge. **Carles Miró**

Francesc Macià i Barrado, *Un cabdell que algú va enredar*.
Cossetània Edicions. Valls, 2003.

Per evitar haver d'explicar una història passablement original, qui vulgui ser escriptor sempre pot acudir a la descripció minuciosa dels meandres del pensament. Fet i fet, per a això no calen més coneixements que els que es poden obtenir d'una autoobservació, ni que sigui distreta –o millor si ho és–, i una certa facilitat per la frase allargassada, reiterativa, com si per una suma d'imprecisions es pogués aconseguir suplir la falta d'alguna idea, més enllà de la formulació, en to greu, d'obvietats. Tot plegat ho trobem exemplificat en aquest llibre de Macià i Barrado. Sembla que l'autor vol acostar-se a Lobo Antunes, però serà una caracterització més justa dir que es tracta d'una novel·la erràtica una mica a la manera de Javier Marías, però molt més tediosa i desdibuixada que cap de les de Marías. La "gran voluntat d'estil" anunciada a la contracoberta deu ser la que permet resultats tan feliços com aquest (en la descripció d'un personatge que és al llit): "Sota el pes de les feixugues mantes de colors ganduls i dormilegues". **C.M.**